

ICOM-ov međunarodni komitet za sigurnost u muzejima

(*ICMS – International Committee for Museum Security*)

NOVI RAZVOJ U METODAMA ZAŠTITE OD VATRE I KRAĐE

Robert B. Burke
Predsjednik ICMS-a

Kompjuterizirani kontrolni sistemi



Kompjuterizacija je najvažnije područje u kojem su postignuta poboljšanja u zaštiti u zadnjih deset godina. To je postignuto instalacijom i uklapanjem kompiutera u svrhu kontrole i praćenja sigurnosnih alarmnih uređaja.

Kompjuterizacija alarmnih sustava je:

- smanjila količinu žica koje su u muzejima potrebne za alarmne uređaje;
- čuvaru ubrzala alarmni proces (prepoznavanje, procjena, reakcija, poduzimanje mjera);
- omogućila da automatski telefonski brojčanici obavještavaju osobe ključne za neki događaj (osoblje, vatrogasci, policija) iz zgrade koju nitko ne čuva kada nastane problem;
- uspostavila sistem koji automatski uključuje i isključuje alarmne uređaje (danju i noću);
- za osoblje osiguranja uspostavila jasniju i jednostavniju metodu raspoznavanja i reagiranja na alarm (dijagrami na televizijskim kontrolnim ekranima sa slikama);
- uspostavila sistem uključivanja različitih tipova alarma za čuvanje zgrade ili predmeta u njoj (alarmni uređaji, CCTV i telefonski pozivi upravi);
- uspostavila dobru dokumentaciju alarmnih uređaja koji se aktiviraju za muzejsku upravu;
- uspostavila bolji radio i telefonski prijenos za osiguranje;
- uspostavila sistem za praćenje potreba održavanja alarmnih uređaja, i
- pribavila dobre upute kojima se sigurnosno osoblje može služiti u slučaju alarma.

Zaštita ulaza/vrata

Upotrebljavaju se nove sprave za zaključavanje s ključevima za koje se ne može napraviti duplikat osim u tvornicama koje su ih proizvele. Neki su od tih ključeva neobičnog oblika a neki su magnetizirani da bi ih brave koje otvaraju mogle prepoznati. Mnoge od tih brava se upotrebljavaju u muzejima umjesto onih starih na vratima koja moraju biti posebno osigurana i vode prema depozima za zbirke.

Brave s brojčanim kombinacijama su doživjele velika poboljšanja i mnogi ih muzeji upotrebljavaju. Te brave obično imaju kombinaciju ili otvor u koji se može ući pomoću brojeva što ih je kodirala ovlaštena osoba koja želi ući.

Elektronski čitači karata upotrebljavaju se u mnogim muzejima, knjižnicama i arhivima u cijelom svijetu. Kad netko želi ući u neki prostor, služi se svojom unaprijed programiranom karticom kao što bi upotrijebio ključ. Ovi sistemi čitača kartica programirani su da prime ulazne kartice veličine običnih kreditnih kartica, kodiranih za otključavanje jednih ili više vrata. Kartice se mogu tako kodirati da otključavaju vrata u neke dane i u određeno vrijeme u tim danima. Ako se kartice nekome posude ili izgube, lako se programom izbacе iz sistema. Neki sistemi su tako složeni da je karticu dovoljno držati blizu senzora vrata da bi se otključali.

Mikroprekidači i kontakti prekidači instaliraju se u vrata prolaza, vrata koja vode u podrumе, trezore i vitrine s izlošcima, da bi osigurali elektronski alarmni uređaj ako bi netko dirao ta vrata ili vitrine ili ih otvarao bez dozvole. Velike su poboljšice postignute u smanjenju nekih od tih uređaja do minijaturnih veličina, tako da se mogu dobro sakriti u instalaciji.

Zaštita prostora

Učinjene su mnoge poboljšice sigurnosnih naprava koje čuvaju prostore unutar zgrada. Većinu tih sistema upotrebljavaju naši kompjuteri uz međusobnu koordinaciju.

Televizija zatvorenoga kruga (CCTV) imala je zadnjih godina najviše značenja u zaštiti muzeja. Kamere su drastično poboljšane uz mogućnost slike u boji, tako da omogućavaju praćenje i kod slabog svjetla, a minijaturnih su dimenzija (do veličine kutije cigareta) pa se mogu lako sakriti na mjestima veličine električnih kutija i prekidača. Instaliraju se takve kamere koje prorade samo kad ih aktivira alarmni uređaj ako netko uđe na vrata, ili provaljuje, ili naprosto udari u vitrinu. U mnogim modernim sigurnosnim sistemima CCTV je sinhronizirana da se upali kad primi bilo kakav alarm i onda snima događaj koji ga je uzrokovao. Detektori pokreta su neke od najuobičajenih naprava koje se upotrebljavaju za zaštitu muzeja. Većina tih naprava upotrebljava se za zaštitu unutarnjih prostora muzeja kad su (noću) zatvoreni. Slijede tipovi detektora kretanja koji se najčešće upotrebljavaju u zajednici muzeja:

- * Ultrasonični detektori koji osjećaju i putem elektronike javljaju o kretanju ultrasoničnim zvučnim valovima, sličnim radaru.
- * Mikrovalni detektori koji osjećaju i elektronski javljaju kretanje odašiljući i primajući mikrovalne emisije.
- * Infracrveni detektori koji osjećaju i javljaju o kretanju na osnovi osjećaja tjelesne topline u određenom prostoru.

Vibracijski detektori se obično postavljaju unutar vitrina da zabilježe udaranje, provaljivanje, razbijanje ili premještanje vitrina. Ti su alarmni uređaji jako osjetljivi na bilo kakav pokret ili dodir.

Razvijeni su detektori zvuka koji omogućuju osobi ili kompjuteru koji kontrolira alarmni prostor da opazi svaki šum koji nije u tom prostoru uobičajen, npr. prisutnost ljudi noću ili razbijanje prozora. Kompjuter ima tu prednost što aktivira televiziju da gleda i snima što se događa.

Zaštita slika i umjetnina

Alarmni uređaji za slike. Nekolicina alarmnih uređaja (veličine kutije cigareta) što se nudi na tržištu može se ugraditi iza i najmanje slike, i aktivirat će se ako se slika pomakne, nagne ili dodirne.

Bežični alarmni uređaji. Danas novo ožičenje omogućuje izradu malih pouzdanih alarmnih uređaja koji odašilju signale u središnji prijemnik. Te se instalacije najčešće upotrebljavaju u povijesnim zgradama i na lokacijama gdje se teško može izvesti ožičenje alarmnih uređaja i vitrina. Ti su uređaji savršeni za zaštitu kipova koji stoje u sredini nekog prostora i ne može ih se doći do žicama. Oni se također često upotrebljavaju za privremene izložke.

Označavanje slika za identifikaciju

Razvijene su nove tehnologije za pričvršćivanje sakrivenih oznaka na umjetnine i kipove. Ove oznake su nevidljive prostom oku i stavljaju se svakom predmetu na različito kalibrirano mjesto. Posebna oprema se upotrebljava za stavljanje oznaka na slike na precizno određenome mjestu. Neki od tih sistema upotrebljavaju oznake koje su radioaktivne s mikro-razinom radioaktivnosti koja se može locirati i prepoznati samo drugom posebnom napravom.

Otkrivanje vatre i gašenje

ICOM-ov odbor za zaštitu smatra vatru najvećom opasnošću za kulturna dobra.

Detektori dima moraju se upotrebljavati u svim muzejima da bi što je ranije moguće upozorili na vatru. Te su naprave poboljšane, smanjene i estetski su lijepo oblikovane da se mogu upotrijebiti u galerijama i muzejima. Obično su napravljene tako da mogu dati alarm i na mjestu vatre i kod vatrogasaca.

Sistemi prskalice (za gašenje vatre) doživjeli su najdramatičnija poboljšanja zadnjih godina. Glave gasilica koje blago štrcaju vodu na vatru napravljene su tako da se automatski ukapčaju i iskapčaju kad se javi vatra, i sasvim se isključe kad je vatra ugašena. Samo gasilica iznad vatre ostaje uključena dok ne ugasi vatru. Ako se vatra ponovno javi, gasilica se opet aktivira i isključi kada je vatra ugašena.

Prijevod s engleskog jezika:
Dora Maček

Tekst preuzet iz:

ICOM NEWS, 1990, 2, vol. 43

GODIŠNJI SKUP MEĐUNARODNOGA KOMITETA ZA SIGURNOST U MUZEJIMA (ICMS)

Branka Šulc
Muzejski dokumentacioni centar
Zagreb



edunarodni komitet ICOM-a za sigurnost u muzejima (ICOM International Committee for Museum Security), osnovan 1975. godine, s osnovnim ciljem unapređenja zaštite muzejskih zgrada i muzejskih predmeta protiv opasnosti iz različitih izvora (vandalizama, krađe, provala, vatre, oružanih sukoba i dr.), ima 150 članova iz 35 zemalja i promovira educiranje u zaštiti i osiguranju kulturnih dobara u muzejima putem skupova, izdavanja priručnika i tečajeva i dr.

Sedamnaesta, godišnja konferencija ICMS-a održana je od 6. do 14. listopada 1991. godine u Tehničkom muzeju u Beču s temom *Museums in Transition to the Future – Make Security Everybody's Business*. Organizator i domaćin skupa bilo je Austrijsko muzejsko udruženje, koje je organiziralo istovremeno održavanje skupa SIGMA 1991. (Sigurnost u galerijama, muzejima i izložbama), austrijske konferencije o muzejskoj sigurnosti. Osamnaest stručnjaka podnijelo je referate iz područja zaštite muzeja od provala, vatre, potrebnog osiguranja mikro-klimatskih uvjeta u stalnim postavima i depoima muzeja, vandalizama svih vrsta, primjene međunarodnih konvencija koje se odnose na sigurnost u muzejima i zasebnim tematskim blokom o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanih sukoba. Prvi je put ta problematika prodiskutirana s pozvanim kolegama i iz srednje i istočne Evrope. U okviru teme o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanih sukoba o ratnim razaranja kulture baštine u Hrvatskoj, pojedinačno su izvjestili Emilio Marin, ravnatelj Arheološkog muzeja iz Splita, i Branka Šulc, čija je prezentacija akcentirana na mjere zaštite i probleme u njezinoj provedbi na muzejskim zgradama i muzejskim fondovima tijekom rata, probleme u primjeni Haške konvencije o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, zadacima MDC-a u ratnim uvjetima, te potrebnoj međunarodnoj pomoći muzejima u Hrvatskoj. Izlaganja hrvatskih stručnjaka praćena su video-prezentacijom, koju je pripremio Studio ZNG iz Zagreba (rujna 1991.) o spomeničkoj baštini prije rata, mjerama njezine zaštite i ratnih razaranja. Gubitak kulturnih dobara u ratovima koji se zadnjih godina vode u Libanonu, Panami, Kuvajtu i Hrvatskoj, zahtijeva, prema mišljenju sudionika skupa, i aktivniju ulogu ICMS-a u stručnoj i tehničkoj pomoći tim zemljama.

Sudionici konferencije ICMS-a obratili su se apelom kolegama i institucijama poput UNESCO-a, ICROM-a, ICOM-a, ICOMOS-a, ministarstvima inozemnih poslova i ministarstvima kulture evropskih zemalja, da poduzmu korake da nakon završetka rata u Hrvatskoj počne obnova i rekonstrukcija razrušenih kulturnih dobara.

Apelom ističu da su »u posljednja tri mjeseca u Hrvatskoj mnoga evropska kulturna dobra bespovratno izgubljena, velikim dijelom zahvaljujući namjernom i sustavnom razaranju.

Spomenici i arheološki lokaliteti u područjima vojnih operacija izloženi su u ovom trenutku najvišoj opasnosti. Potreseni najviše gubitkom ljudskih života, ali i potišteni zbog razaranja vrijednih kulturnih dobara,